

concurrentibus. Dicitur autem occurrens quia sibi iuicem concurrunt. sicut videbitur in formatione vel iteo quia occurrunt cum regularibus. ad demonstrandum inicalam feriam mensium singul' annis. Est autem concurrrens superexcrecentia vnius diei vel plurium sup septuaginta duas septimanas anni solaris. iteo dixi. vel pluriu quia in anno bisextili superexcrecent duo dies. In alijs vero vnus tantum. et ab illa superexcrecentia habent originez occurrentes. Alij vero concurrerentes qui secuntur post primum formantur vno addito singulis terminis siue annis. sic tñ q' septenarium numerz non excedunt. quia non sunt nisi septem ferie. et quodcumq' est septimus concurrrens illo anno menses habent eadem principia. que in primo anno mundi seu seculi habuerunt. quolibet em feria distat per septenarium a semetipsa. Concurrentes etiã in hac linea demonstrantur. *v. ij. iij. iij. vj. vj. s. ij. iij. v. vj. vij. ij. iij. iij. v. vij. s. ij. iij. v. vj. vij. ij. iij. iij. v. vj.* Nam primus annus cicli solaris habet vnum concurrentem secundus duo tercius tres. quartus quatuor. quinq' sex ppter bisextum. sextus septem. septimus vnum. quia vltra septenarium non proceditur. sed reuertitur ad vnum. et ita debemus procedere vsq' ad .xxvij. annos tunc reuertimur ad primu annum cicli et pcedim' sicut prius. Vnde transcursus .xxvij. annoz vocat' ciclus solaris. vel concurrentium Et dicitur ciclus quasi circulus p similitudinez

Si autem volumus scire. quotus sit annus cicli solaris. debemus diuidere annos domini p .xxvij. quociens possumus. et adtere illis .ix. an tequam diuidamus. quia quando christus natus fuit. tantum iam processerat ille ciclus. et quot' annus remaserit sup diuisione annoz totus erit elclus. et si nullus remaserit. tunc sum' in vltimo anno cicli solaris. Vnde versus. *Annus abte nouem domini piri per octo. Viginti ciclus sic tibi notus erit.* Possumus etiã scire concurrentes cuiuslibet anni p literam dominicalem illius anni. sicut declarant versiculi sub sequentes. *A. sex. b. quinq. c. quatuor. e. duo tres. d. Primus concurrrens. f. litera septim' e. g.* Hoc est dicere. q' quanto a est litera dominicalis. in illo anno sunt sex pro concurrente quando b. quinq' quando c. quatuor quando e. duo. quando d. tres. quando f. vnus. quando g. septem Inuento autem occurrente. debemus iungere cum regularibus mensis. cuius feriam kalendalem. id est interditum scire volumus et quanta fuerit illa summa. si non transcendat vij. tota siue tali feria septimane ille mensis intrabit. Si vero transcendat vij. quotum fuerit residuus tota feria septimane ille mensis intrabit. Si autem concurrentes. ita et dominicales litere variantur. Nam in primo anno cicli solaris e. f. litera dominicalis. in secundo e. in tercio d. in quarto c. in quinto a. tunc em ppter bisextum pertransitur b. quod in his versibus declaratur

Per ea dux cor amet gens fautor eū coluit bis. Ars genus est te corde bono gignit ferus enlis. Dicitur teant aqua gens fons dat cunctis bonus auctor. In his versibus sunt .xxvij. dictiones .xxvij. annis cicli solaris seruientes. Prima primo. secunda secundo. et sic per ordinem sumpto inicio a primo anno cicli. ita q' quocumq' fuerit inicalis litera alicui istarum dictionum eadem erit litera dominicalis illo anno cui seruit illa dictio verbi gracia. Fert est prima dictio. et seruit primo anno cicli solaris et f. e. prima litera ergo f. est litera dominicalis. in primo anno cicli solaris et sic de alijs. Et nota q' ille annus est bisextilis. cui deseruit aliqua dictio desinens in t. et ita primus annus cicli semp est bisextilis cum ei deseruiat dictio desinens in t. scilicet fert. et ppter hoc prima litera dictio nis desinens in t. non erit litera dominicalis in illo anno cui seruit illa dictio. nisi a loco bisexti vltra. quia litera dominicalis cum bisexto simul mutatur. A kalend. vero ianuarij pcedentis ipsum bisextum vsq' ad locum bisexti erit litera dominicalis illa que immediate sequitur in kalendario post illam. que deberet esse litera dominicalis. Vnde in primo anno cicli. f. est litera dominicalis a loco bisexti vsq' ad kalend. ianuarij sequentis. A. kal' ian. vero pcedentis vsq' ad locum bisexti. g. est litera dominicalis. et ita in alijs. Annus autem cui seruit illa dictio sciri potest per rationem superius dictam d' ciclo solari. Nam ratio litere dominicalis tunc curreris ratione simili incipit et finitur. Nunc aliqua de indictione dicamus. Est autem indictio spacium temporis quo romanus princeps tributum gentibus indicebat. Si autem volumus scire quanta sit indictio. debemus adtere tres annos annis domini et postmodum diuidere annos domini per .xv. quociens possumus. et quotus annus remanserit facta diuisione tota erit indictio. et si nullus superauerit. in vltimo anno indictionis sumus. et tunc ad primam indictionem reuertimur. quia indictio non transcendit .xv. vnde versus. *Seribus adiunctis domini diuiseris annos. Per ter quinq' datur indictio certificata.* De indictione plenius diximus in speculo iudiciali in tractu de instrumentorum ebicione. §. i. v. post annos et infra. vbi de ciclis agatur. De era supra dictum est. De die. R.

Letiam superius in plerisq' locis. de die tactum sic nichilominus hic specialiter dicendum est. q' duplex est dies. scilicet naturalis et artificialis siue vsualis. Naturalis est spacium quo sol ducitur circa totam terram ab oriente vsq' in occidentem. scilicet per spacium diei et noctis qd semper continet. .xxij. horas. Et dicitur dies ista a dijs. quorum nomina romani quibusdam siberibus sacrificauerunt. Vnde quilibet dies

ab aliquo deo antiquitus vocata est. ut a ioue et alijs prout sub septimana dictum est. Vel a dia quod est duo. quia continet duo tempora noctem scilicet et diem vsualem. Quando autem incipiat dictum est in prohemio vij. patris. Artificialis est spacium quo sol morat super nostrum emisperium ab ortu solis vsq; ad occasum et hic secundum solis ascensum et descensum crescit pariter et decrescit. Dicitur autem dies. a dyan qd est claritas et dicitur vsualis. siue artificialis. quia solum hoc tempus aptum est vsibus et artificibus exercendis. Reliqua pars diei dicitur nox a nocte. quia nocet visui et vsui. et ideo vocata est dies a meliori parte sine commemoratiōe noctis iuxta illud. Et factum est vespere et mane dies vnus.

Rursus partes diei sunt tres scdm Isidorum. Mane meridies et suprema. Mane est lux matura et plena. nec iam crepusculū. Meridies dicitur quasi medi dies. i. medius dies. vlt quia tunc prior dies est. Suprema est postrema pars diei. Sero dicitur a clausis seris. Noctis vero partes sunt. vij. scz vespere. crepusculum conticinium. intempestum gallicinium. matutinum et diluculū. Vespere dicitur a vespere occidentali stella. que tenebras sequentes precebit. et dicitur tenebre. q. tenentes vmbra. Crepusculū dicitur dubia lux. scz inter lucem et tenebras. Conticiniū est qm iam omnes silent. Intempestum est medius noctis tempus. qm nil agi potest. et omnia silent quasi inopertunū. Galliciniū dicitur propter gallos lucis pñuncios. Matutinū est inter abcessum tenebrarum et aurora aduentū. Diluculū dicitur quasi iam incipiens. pua diei lux et aurora. q. soles precebat. Est enim aurora diei clarescentis exordiu. Et nota qd dies. alij sunt fiterales in quibus sidera mouent. et homines a nauigacōibus excludunt. alij pñiales s quibus in libro. s. quibus reges solent ad bella precebere alij interscalares quos scimus xxij. mensibus sup esse. alij caniculares. alij solsticiales. alij equinoctiales de quibus iam pmissum est. alij facti. in quibus iura fantur. alij nefasti eis cōtrarij alij festi. i. festiui. vt dies azimoz. alij pfecti. quasi pcula festis. vt feriales. alij mali. Vñ apostoꝝ Rebimētes tempus. qm dies mali sunt. qz in eis plus solito homines affligunt. et ecōterario sunt boni. alij egipciaci. de quibus pmissum est. Est etiam dies salutis in quo dñs venit ad saluandū. Est etiam dies iudicij in quo dominus venit ad iudicandū qui erit bonis dies leticie. malis autē calamitatis et miserie. Momentum vero est minimū atq; angustū tempus a motu siderum dictū est enim extremitas hore in breuibus interuallis cum aliquid sibi cedit atq; succedit scdm isidorū.

Hora grecum nomen est. et tñ latinum sonat. est enim finis tempis. Quot autēz horas dēinet dies naturalis dictū est in pñemio huius partis. Et nota qd in mēse ianuarij nox habet xvj. horas dies vij. In februario nox habet xij. horas dies x. In marcio nox habet xij. horas dies totidem. In aprilij nox habet x. dies quatuordecim. In maio

nox habet vij. dies xvj. In iunio nox habet. vij. horas dies xvij. In iulio nox habet vij. dies xvj. In augusto nox habet. x. dies xiiij. In septēbri nox habet. xij. dies totidem. In octobri nox habet. xiiij. dies. x. In nouembri nox habet xvj. dies vij. In decēbri nox habet xvij. dies vij. Astrologi tñ curiosi pōt horas aliter equare. s. pmissa equatio p vulgaribus et simplicibus sufficere potest.

De secunda parte anni lunaris.

Equitur scda pars de anno lunari in qua agit. Primo quid sit annus lunaris. et quot dies contineat. Secundo de regularibus lunaribus. Tercio de epacta. Quarto de embolismo. Quinto de aureo numero. Sexto de termino paschali. et aliaz morbilium festiuitatum. Septimo de ciclis.

Quid sit lunaris.

Annus lunaris dicitur tribus modis. Primo modo annus lunaris est spacium quo luna circuit totum zodiacum. qd facit in xxvj. diebus et ix. horis. Secundo modo dicitur annus lunaris spacium qd luna circuit solem ab vna icēsiōe vsq; ad aliaz et hoc facit in xxix. diebus et xij. horis. Itaq; cum luna separet a sole ad pagrandū zodiacū. et postea reuertit ad eundem punctū in quo dimiserat solem. nō inuenit illū ibiq; sol itaq; tñ processit suo motu qd luna laborat recurrere ad eū. siue attingere ipm duobus diebus et tribus horis. Tercio dicitur annus lunaris spacium. xij. lunacionū in anno omni. et xiiij. embolismali. s. quibus infra dicitur. Cū ergo lunacō quibus cōstet ex. xxix. diebus. et xij. horis. qz nō curat ecclesia s. nūcijs et ex. xij. horis precebetis lunacōis et ex. xij. sequētis ostituit vna dies naturalis que se p lunacōi precebeti attribuit. ita qd lunacō precebetis mensis semp habeat xx. dies et sequētis. xxix. nisi aliud sit propter bisextū vlt embolismū. vlt saltū lune. vñ versus. Luna pars mensis nūq; tricesima fiet. Imp ter cōo nūquaz nisi fine carebit. Tempe bisexti febr. xxx. luna est. Itaq; iulij luna tunc est xxix. Par mensis dicitur quia numerando a ianuario p ordmem cadit in numerum parem vt febr. april. iunius augustus. october. decēber. quoz lunacō semp est. xxix. dierum. excepto februario. cuius lunacō. xxx. qm est bisextus. Impar vero est qui in numerum cadit impar em vt Ianuarius. Marcus. Maius. Julius. September. et Nouember. quorum lunacō semp est. xxx. dies. excepto iulio. qui in vltimo anno cicli lunaris propter saltum lune habet tantum. xxix. Ex his autem xij. lunacionibus ostituitur trecenti quinquagintaquatuor dies in anno lunari. Et sic annus lunaris in xj. diebus exceditur a solari. ex quo excessu omnis varietas etatis lune cōsurgit. ita qd vbicunq; fuerit luna prima in primo anno sit in secūdo xj. propter quaz varietatem duos numerorum genera sunt inuenta. regulares. videlicet et epacta de quibus breuiter vitemus.

De regularibus lunaris